

‘ĀPO’ORA’A FA’ATEREHAU PARAU FA’ATA’ARA’A

Mahana toru 25 no tenuare 2023

‘Ua putuputu te ‘Āpo’ora’a Fa’aterehau i teie mahana toru. Teie te mau pu’e parau tā na i ha’amana :

- PR -	2
• Pu’etau faa’ohiparaa « <i>Titeti ‘Āi’a</i> » nô 2023	2
• Tauturu ‘a te DDC.....	2
- VP -	3
• Moni tauturu faarava’i nâ te AISPF.....	3
- MEF -	3
• Tarifa ‘o te mau mōri ‘i te 1 ‘o fepuare 2023.....	3
- MAF -	4
• Tauturu moni nâ te GDSA	4
• Haapaariraa ‘i te ôraa mai te mau tiro tiro ma’i nô rapae mai.....	4
- MEA -	4
• Pâruru ‘itenati ‘e te ‘ôpuaraa piha mâ’imiraa rave’a nâ Porinetia	4
• Rururaa matahiti nô te ‘ohipa ‘a te Hau 2023	6
• Moni tauturu nâ te mau fare haapiiraa	7

- PR -

Pu'etau faa'ohiparaa « Tīteti 'Āi'a » nō 2023

'Ua haaauhia mai na te « Tīteti 'Āi'a » 'i 2021 ra nō te haamahuta faahou 'i te fāriira rātere roto, te tūra'iraa 'i te taata feua 'ia reva nā roto 'i te mau motu 'e 'i roto 'i te mau hotera rii na'ina'i. rave'a nō te faaitoito 'i te 'imira faufaa roto 'e te pa'epa'eraa 'i te mau hotera 'utuāfare 'e te mau fare tapihoo, fare tāmāraa, te 'ohipa rima'ī, te feiā faaapu 'e te feiā tai'a, 'i roto 'ihoā rā 'i te mau motu atea.

'I 2022, nā roto 'i te faanahoraa « Tīteti 'Āi'a », 'o Tuamotu mā tei fāna'o 'e 48% rātere, te mau motu tere rahihia 'o Rairoa, Fakarava, Mataiva, Rurutu, Moorea 'e Huahine.

Te nohoraa te riro noa na 'ei tapura faufaa rahi nō te rātere 'o te reira tā teie rave'a 'i amo maita'i 'i roto 'ihoā rā 'i te mau hotera rii na'ina'i 50% 'o te tīteti.

Nō te manuia teie faanahoraa, 'e faaroo faahouhia 'o ia nō 2023 'i roto noa 'i te faanahoraa 'itehia 'i 2022. Nō te reira, taa'ē atu 'i te matahiti 'i mahemo 'o teie te arata'iraa :

1. 'Ia ravehia te mau tapa'opa'oraa 'i roto 'i te pu'etau 'i raro nei :
  - Mai te 1 'o mātī tae atu 'i te 28 'o tetepa 2023 ;
  - Mai te 1 'o novema tae atu 'i te 31 'o titema 2023 ;
2. Te pu'e mahana faaāuhia 'ia papū te tere :
  - Mai te 1 'o tenuare tae atu 'i te 30 'o tiunu 2023 ;
  - Mai te 1 'o tetepa tae atu 'i te 31 'o titema 2023.

Nō te mau turamaraa hau atu, tei ni'a 'i te tahua 'itenati www.titei-aia.pf 'aore rā 'i te piha 'ohipa 'a Tahiti tourisme numera niuniu 40 50 57 71.

Tauturu 'a te DDC

'Ua fārii te 'Apooraahau 'e 4 aniraa tauturu faatupuraa 'ohipa nō te amo 'i te mātuturaa 'ōpuaraa parau faaāu nō te mau paturaa 'a te Hau 'e riro 'ei fare pāruu huiraa'ira 'i te tau vero rahi 'i Tuamotu.

Parau faaāu tuurimahia mai 'i te 30 'o mātī 2021 'e te Faaterehau nui Jean Castex, 'e te 'āmūiraa 'o te mau Tavāna 'i Papeete 'i te 29 'o eperera 'i muri mai, faaāuraa parau 'i tura'ī 'i te hō'ē tarena 'āpī nō te mau paturaa fare pāruu 'i ni'a 'i te tai'o moni ra 'e 6,2 miria toata, tuhahia nō 2021 'e 2025 'i roto 'i te Hau ui 'été Fenua 'i ni'a 'i te faito 47% tāta'itahi 'e 5% nā te mau 'oire.

'I au 'i te arata'iraa ravehia mai na, 'e fāna'o te 'oire 'o Hao 'i te tapura faufaa faatupu 'ohipa paturaa 'i te fare pāruu/fare 'oire. 'E faati'a ato'a 'i te hō'ē fare 'oire 'āpī. 'E amo te Fenua 162 mirioni nō teie tuhāa mātāmua.

'O Fakarava te fâna'o 144,8 mirioni toata tauturu no te patu 'i te fare 'oire 'âpî/fare heiva riro ato'a 'ei fare pâruru 'ati nô Kauehi.

Nô Tureia, 'ua fâna'o a'e na ia 'i te fare pâruru 'ati. Teie râ 'aore 'e rava'i, te titau nei 'ia faarahihia tâ na fare nô te rahiraa 122 taata. 'E tauturu te Fenua 114,5 mirioni toata nô te faarahi 'i te fare 'oire.

'O Manihi, 'e fâna'o 'i te tauturu moni 'i te faito 4,8 mirioni toata nô te faaineine 'i te paturaa 'âua fa'ehau tupohe auahi 'o te riro ato'a 'ei mau miha 'ohiparaa 'e 'ei fare pâruru 'ati vero rahi haamatahi mai 'i 2020 'e fare 'e nehenehe 'e fârii 'i te tâato'araa 'o te huiraatira 'o Ahe 'ia tupu noa mai te veroa rahi.

Nâ roto 'i te teie mau tauturu, te haapâpû nei â te Fenua 'i tâ na poritita 'âpee 'i te mau tapura 'ohipa 'a te mau 'oire, 'E mau tauturu teie, nô te haapâpû, nô te haapûai 'i te maita'i 'o tâ na tonoraa 'ohipa huiraatira 'oire, faufaa rahi ho'i nô te hô'ê oraraa hau atu 'i te maita'i 'o te nunaa.

- VP -

Moni tauturu faarava'i nâ te AISPF

Nô te faarava'i 'i te nohoraa nâ te mau piahi 'e tia'i noa nei 'i te hoperaa 'ohipa tâtâ'iraa nohoraa piahi 'i Outumaoro, 'e nô te haapâpû 'i te nohoraa nô te mau 'utuâfare fêtii 'o tei ti'avaruhia na 'i 2022, 'e nâ ni'a 'i te aniraa 'a te faaterehau 'o te nohoraa, 'ua faataa te 'Apooraahau 'e 25 mirioni toata nô te faarava'i 'i te tapura faufaa 'a te taatiraa « *Rahu Ora – Agence immobilière siciale de Polynésie française* ».

Nâ tei tauturu 'e nehenehe ai 'i te mau 'utuâfare 'e fatu 'i te hô'ê nohoraa, nô te pu'etau 2022, 210 'utuâfare (faaâhia na 'e 200), 100 piahi (faaâhia na 'e 50) e 25 taure'are'a 'e 'ohipa nei.

- MEF -

Tarifa 'o te mau môri 'i te 1 'o fepuare 2023

'E mea pâpû 'ore roa te faito 'o te môri. 'Ua faaoti te 'Apooraahau, nô te 'ava'e fepuare nei, 'e tape'a 'i te mau tarifa môri 'i ni'a 'i te hoo 'o teie mahana.

Te mau tarifa 'o te mau môri nô te mâtete huiraatira 'aita 'e tauraa 'o teie ia :

- Te môri tâpau 'ore : 181 toata te ritera ;
- Te môri hinu : 183 toata te ritera.

'I roto 'i te vairaa nei 'o te 'imiraa faufaa tâupûpû 'e te hô'ê riroraa 'i te maraaraa mai te 'aueueraa nâ te ao nei, 'e tâmau noa te Fenua 'i te hi'opo'a 'i te tereraa 'o te mâtete 'o te îto nô teie mau 'ava'e 'i muri nei.

- MAF -

Tauturu moni nâ te GDSA

'E aniraa nâ te faaterehau 'o te 'Ohipa Faaapu, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e horo'a 'e 3 834 727 toata, 'ei moni tauturu 'i te 'Âmuiraa pâruru ea animara 'a Porinetia (GDSA), nô te fatu mai 'i te moihaa 'ohipa.

'E faa'ohipahia teie tauturu nô te hoo mai 'i te mâtéria utuutu ma'i 'o te faa'ohie 'i te 'itehia te ma'i animara.

Haapaariraa 'i te ôraa mai te mau tiro tiro ma'i nô rapae mai

'I teie mau taime 'i muri nei, 'e fatu 'o Porinetia hô'ê pupu taata hâpa'o 'ûri tia'i 'i te tahua manureva 'i Faaa.

'E toru taata hâpa'o 'ûri tia'i 'a te Faatereraa pâruru ma'i (DBS) 'i Aotearoa nô te hô'ê pu'etau haapiipiiraa 'i roto 'i te faatereraahau hâpa'o 'i te tapihaaraa. 'E ho'i mai râua 'i te hope'a 'o mâti nei 'e te mau 'ûri 'i te hope'a 'o eperera 2023.

'E tarena teie 'i tapurahia ia au 'i te hinaaro 'o te Fenua nô te haapaari 'i te moemoeraa 'i ni'a 'i te faaôraa mai 'i te ma'i nâ roto 'i te mau râau tanu 'e te mau animara 'ôpanihia 'ia poro'i.

Turuhia 'o ia 'e te PROTEGE-FED nô te tî'âauraa taraire 'i te natura ora amohia mai te tapura faufaa 'e te 'Amuiraa 'o Eropa, 'e 'o tei faa'ohipa 'i te tarena PROE.

'E haamata teie pupu taata tia'i, e 'e toru 'ûri, 'i te piti 'o te 'âfaraa matahiti nei 'e te ô 'i roto 'i te 'âpaparaa taata rave 'ohipa nâ Porinetia e 'e 'ohipa râtou nô te pâruru ato'a 'i te mau motu.

'Ua ineine te 'âua nô te fârii maita'i mai 'i teie mau 'ûri 'i piha'iho noa 'i te vâhi 'ohiparaa 'i te tahua manureva DBS 'i Faaa.

- MEA -

Pâruru 'itenati 'e te 'ôpuaraa piha mâ'imiraa rave'a nâ Porinetia

Te mau haafifiraa 'itenati 'o te pûai mai ra nâ te ao nei 'e 'i Porinetia ato'a nei, 'E tutavaraa 'ohipa rahi nô te pâruru 'i te mau rênî 'itenati 'o te mau piha 'ohipa 'a te Hau 'e te tâato'araa

'o te 'imiraa faufaa 'a tō te fenua nei. 'Ua pāpū 'ia 'ore te mau rave'a pāpuru 'aore rā te mau turamaraa 'e haamauhia, e'ita ato'a ia te pūai ora 'o te fenua nei 'e 'ite 'i te auraa mau 'o te fifi 'e topa mai nā roto 'i te mau tōtōāraa 'itenati, 'nō tei mau tumu 'e ti'a 'ia ravehia te mau rave'a pāpuru 'e te mau arata'iraa 'e ti'a 'ia ravehia.

Nō te mau piha 'ohipa 'a te Hau, 'ua haamata 'ēnahia mai 'i te ravehia 'e Faatereraa 'o te 'itenati (DSI) 'ia au 'i 'aanoraa 'ohia 'o tã na 'e mau nei. Nō te reira, 'ua fāna'o mai na 'o Porinetia 'i te te hō'e tarena 'ohipa nō te rave'a turama, haamata mai na te heheuraa 'e tei roto 'i te hoperaa 'ohipa.

L'ANSSI 'e tura'i nei 'i tã na tarena nō te mau fenua farani nã te ara moana

Mai tã na 'i haamata mai na 'e rave rahi matahiti 'i farani, te pū 'a farani 'e pāpuru nei 'i te mau rave'a turama (ANSSI) 'e te hinaaro nei 'e tura'i atu-ã 'i te faito pāpuru 'itenati 'i roto 'i tō te aramoana, 'e nāmua roa mã te haamaita'i 'i te mau 'ite 'ohipa. 'Inaha, te hinaaro 'o te ANSSI 'e patu 'i te 'auri metua pāpuru 'itenati 'i roto 'i te mau fenua nã te ara moana 'inaha tei reira te turamaraa rava'i 'ore. Te tahi fifi, 'o te atea ia 'o te mau vāhi 'ohiparaa, 'o te nehenehe 'e faatopa 'i te morare taata.

Haapaari te pāpuru 'itenati ã roto 'i te hō'ē pū mã'imiraa rave'a

'Ua faaãu te ANSSI 'ia faa'ite mai te mau fenua nã te ara moana 'i tō rãtou anaanatae nō te haamau hō'ē pū mã'imiraa rave'a pāpuru 'itenati. Tei roto 'i te reira pū 'e vai ai te mau turamaraa ato'a 'e te mau 'ite 'o te feiã 'a te Hau mai tã te tivira 'o tei faa'ite 'i tō rãtou hinaaro pāpuru numeri. Te reira mau puaraitu 'o tei ia :

- Faafāriu nã roto 'i te faatoro'araa 'e te haaparareraa 'i te 'ohipa 'e au nō te fenua nei nã roto 'i te mau 'ite 'o te mau fenua rarahi ;
- Faati'a 'e haapaari 'i te rēni roto nō te haapūai 'i te mau rave'a pāpuru 'a te Fenua, 'ōpere 'e haaparare 'i te mau rave'a tano 'i te feiã 'ohipa rorouira 'e te huru fenua ;
- Haapaari te mau rauti haapii 'e te mau 'ite 'e vai nei 'i te fenua nei, haaputu te mau hinaaro haapiiira 'e 'ia pāhonohia ;
- Haaputu 'i te vāhi hō'ē te mau turamaraa 'i te mau tumu tupu mai ai te fifi ' ni'a 'i te rēni 'a te Hau 'e tã te tivira, titau 'i te mau pāhonoraa tano 'a te mau taiete tātã'i, tura'i 'ia faa'itehia mai te fifi 'i fārereihia.

'Aita te feruriraa 'a te mau pū 'a te Hau nã reira tã te tivira 'e rava'i maita'i ra 'i te pae 'o te pāpuru'araa 'itenati, 'o te tumu ia 'e pūai ai te hinaaro 'ia haamauhia te hō'ē pū nō te moemoe 'i te mau totoāraa 'itenati, 'inaha hō'i 'e turu mai te ANSSI 'i te pae 'o te 'ihi 'e 'i te pae 'o te faufaa mai tei faaārahia mai 'ea na.

'Ia riro te mau 'oire 'ei matameha'i nō teie 'ōpuaraa 'i Porinetia, nō te farava'i ato'a 'i te titauraa 'a te Hau nui nō te mau pū faufaa rahi nō te ora 'o te fenua (OIV).

'Āmuiraa 'ohipa hoona 'e 'o Taratoni

Taa'ē atu 'i te 'ohiparaa 'otahi 'a Porinetia, te tupu ato'a ra te mana'o 'e 'ohipa 'āmui 'e tō Patitifa, te mau fenua farani ihoã rã. 'Ua tupu a'e nei te mau 'aitauiraa mana'o 'i ni'a 'i teie tumu parau 'i roto 'i te rururaa 'e tō Taratoni 'i tupu na 'i Tahiti nei, 'ua 'āmui mai te faatere 'o te (DSI) 'e te mau rima 'ohipa 'a te faatereraahau 'o te haapiira 'e te Haamaita'iraa 'ohipa 'a te feiã 'a te Hau, hapa'o 'i te Numeri.

Nô te reira, 'ua faaâuhia 'e faaô 'i te pâruru 'itenati 'i roto 'i te tarena 'ohipa 2022-2024 'o te parau faaâu 'âmui nô te tau faa'âpî 'i te 'ohipa 'a te Hau (CCITP) faatata 'i te hope, tapa'o 'o te faaâuraa parau nô te faahoturaa 'i te 'imiraa faufaa, totiare 'e arutaimareva 'a Porinetia.

Te 'ohipa 'âmuiraa 'e 'o Taratoni 'e nehenehe ai 'e :

- Tâhôte 'i te mau 'ite 'e te mau haapiiraa ;
- Faaineine 'i te mau pupu aravihi 'i te mâtuturaa 'ohipa ;
- Pâhono 'i ni'a 'i te hora rava'i maita'i, te rênî tauraa tai'o mahana 'e nehenehe ai 'e 'ohipa 'ato'a 'i te mau hopea hepetoma.

Tarena 'ohipa 'i mana'ohia

'Ua haamata te mau 'aitauraa parau 'e te ANSSI raveha 'e te Faatereraa 'o te tauraa haamaita'iraa 'ohipa 'a te feia rave 'ohipa 'a te Hau (DRMA) 'e te Faatereraa 'o te DSI nô te faaneine 'e teie 'ôpuaraa nô PORinetia 'e te mau arata'iraa nô te 'âpee 'i te rave'a 'ihi 'aore râ ô te amo 'i te tereraa faufaa nô te haaparare 'i te 'ohipa 'a teie pû mâ'imiraa.

'Ua nehenehe 'e tape'ahia mai te arata'iraa 'ohipa nô teie 'ôpuaraa :

- *Hôte tere tomite 'a te ANSSI i Porinetia 'i te 30 'o tenuare tae atu 'i te 3 'o fepuare 2023 :* 'ia nehenehe 'i te ANSSI 'ia 'ite pâpû 'i te mau 'ite 'e vai nei 'e te mau tapitapiraa 'a Porinetia ;
- *Hôte matuturaa 'ohipa nô te faaineine 'i te pû pâruru 'ia Porinetia :* 'e matuturaa 'ohipa 'e nehenehe ai 'e patu 'i te 'ôpuaraa 'o te tauturu mai 'i te 'âanoraa 'ohipa, te 'âua ture, te hur 'o te 'imiraa faufaa 'e te mau hinaaro nô teie rave'a faahotu 'i te heipuni 'o te fenua nei 'i te pae 'o te pârururaa 'i te 'itenati, nô te pûai ora 'a Porinetia nâ te Hau 'e nô te tivira.
- *Te haapaariraa 'i te arata'iraa 'ohipa turamaraa 'i te pae 'o te pâruru 'itenati :* 'ohipa 'âmui 'e te pupu moemoe totôa cybermalveillance.gouv.fr 'i reira 'ato'a 'ua mana'ohia nô te faarava'i 'i te mau rave'a numeri 'i Porinetia nei.

Rururaa matahiti nô te 'ohipa 'a te Hau 2023

Tau-haamaita'i 'i te 'ohipa 'a te Hau : hô'ê tutavaraa 'âmui

'I te mau matahiti ato'a, 'e titau nei ihoâ te 'âmuiraa 'ohipa 'a te Hau 'i te tâato'araa 'o te mau arata'i 'âmaa 'ohipa 'a te Hau 'e tô râtou mau mono, te mau rauti, te mau raatira 'ôpuaraa 'e te mau faao 'ihi 'o te mau piha 'ohipa 'a te mau faaterehau nô te feruri 'i ni'a 'i te mau arata'iraa 'ohipa nô te huiraatira. 'E taime fâreireira 'e nô te haafaufaa 'i te mau arata'iraa maita'i 'a te mau rima 'ohipa nô te hô'ê arata'iraa 'ohipa pâpû.

'Ei taime ato'a nô te haafaufaa 'i te mau 'âmaa 'ohipa 'o ytei arata'i mai na 'i te mau 'ôpuaraa nô te haamaita'i noa 'i te tereraa 'ohipa 'e te faafâriuraa 'i te tahi. Titauraa teie 'o tei faaâanohia nô faaô ato'a mai 'i te mau rauti 'a te mau 'oire 'e te mau rauti tâpiri 'o te haa 'i roto 'i te haamaita'iraa 'ohipa nô te huiraatira.

Nô te 7raa 'o te rururaa 'a te mau pû 'a te hau, 'i te mahana piti 7 'o mâti 2023 mai te hora 8 tae 'i te hora 12/30 'i *Te Fare Tauhiti Nui*, te tumu parau rahi 'o te tau-haamaita'iraa 'i te 'ohipa nô te huiraatira.

'E tapura 'ohipa rahi tô teie tumu parau 'i roto ihoâ râ 'i teie pu'etau nei. 'Ia ti'a 'i te neheneheraa 'i te 'ohipa 'a te Hau 'ia tûati 'oi'oi noa 'i ni'a 'i te horo 'o te tau 'e 'ia pâhono tano 'i ni'a 'i te hinaaro 'o te nunaa.

Moni tauturu nâ te mau fare haapiiraa

'E aniraa nâ te faaterehau 'o te haapiiraa, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e horo'a 'e 59 920 000 toata, 'ei moni tauturu nâ te mau fare haapiiraa 'i raro nei :

Fare haapiiraa	'ôpuaraa	Moni tauturu
Lycée Tuianu Le Gayic	Tamauraa 'i te uira mahana	17 350 000 Fcfp
Lycée hôtelier de Tahiti		21 920 000 Fcfp
Collège de Moerai - Rurutu		3 820 000 Fcfp
Collège Teriitua A Teriierooiterai - Paea		9 380 000 Fcfp
Collège de Fare - Huahine		7 450 000 Fcfp
PU'OHU		59 920 000 Fcfp

SERVICE DE LA COMMUNICATION
